

KÁRÁSZ

Településképi arculati kézikönyve

KÁRÁSZ
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Köszöntő	1. oldal
2. Kárász története	3. oldal
<i>Településszerkezet, településkarakter</i>	
3. Örökségünk	6. oldal
<i>Helyi védelem alatt álló értékeink</i>	
<i>Védelemre javasolt lakóházak, épületek</i>	
<i>Meghatározó zöldfelületi, táji természeti értékek</i>	
4. Eltérő karakterű településrészek	11. oldal
5. Építészeti útmutató - ajánlások	12. oldal
<i>Beépítésre szánt terület – Falusias lakóterület</i>	
6. Zöldfelületi útmutató - ajánlások	18. oldal
<i>Erdőterületek</i>	
<i>Mezőgazdasági területek</i>	
<i>Ajánlások vízparti sávra, patakmentére</i>	
<i>Települési zöldfelületek, közterek, utcafásítások</i>	
<i>Kertek</i>	
7. Jó példák	30. oldal
<i>Kerítések</i>	
<i>Tornácok</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
8. Mai példák	40. oldal
9. Hirdetések, reklámtáblák	43. oldal
Impresszum	44. oldal

KÖSZÖNTŐ

Kedves Látogató!

Ön Kárász Településképi Arculati Kézikönyvét tartja kezében.

A kézikönyv sorvezető elsősorban azok számára, akik településünkön építkezni, letelepedni szeretnének.

Isten hozta Kárászon, a Mecsek kapujában!

Településünk Baranya megye északi részén, a Kelet-Mecsek lábánál fekszik, a Komlói járásban. A Völgységi-patak és egy kis mecseki ér (Sörösi-csörge vagy Csörge) egybefolyásánál található; a települést is ez a gyors folyású hegyi patak, a Völgységi-patak szeli ketté. A vízfolyás Magyaregregyig nagyjából D-É-i irányban fut, majd Kárász határában hirtelen Ny-K-i irányba folyik tovább.

E szűk patak völgy miatt nevezik Kárászt a „Mecsek kapujának” is, ami igen találó a falu fekvésére nézve, hiszen Bonyhád felől érkezve itt juthatunk be először a Mecsek hegyei közé.

A rövid ízelítő után engedje meg, hogy körbevezessük településünkön!

Kárász története

Kárász első említése 1325-ből való, ekkor még *Karaz* alakban. Egy szomszéd falu (Bóda) határárásában említik ekkor.

A honfoglalók előtt itt élt népek közül ki kell emelni a rómaiakat – erről tanúskodik a közeli Máré-várának feltárásakor előkerült római őrtorony nyomai is. A mai magyar falu elődje az Árpád-korban keletkezhetett – mindezt az említett oklevél és az 1333-as pápai tizedjegyzék alapján feltételezhetjük.

Árpád magyarjai hamar birtokba vehették a közlekedés-földrajzilag fontos völgyszakaszt, de fő szállásterületüket nem itt alakították ki. Kárász és környéke a középkorban a Zselic nevű táj része volt. A falu a középkorban a pécsi püspök birtoka volt.

Egészen 1720-ig Tolna megyéhez tartozott a település; ekkor került át Baranya megyéhez. Szomszédos települései: Vékény, Magyaregregy, Szalatnak, Köblény és Vékény települések.

Kárász látképe (légifotó) – Forrás: www.karasz.hu

Nevének eredete: Nagy a kísértés, hogy a falu nevét a Kárász halfajra vezessük vissza, de a település úgy tűnik nem a halról kapta a nevét, hanem a község egyik korábbi birtokosáról, aki a Kárász (ill. Karasz vagy Kara) nevet viselhette (de más néveredetet sem tartunk kizártnak). A hallal való névkapcsolatot – több más névtani szempont mellett – azért vethetjük el, mert a hazánkban őshonos aranykárász (Carassius Carassius) a lassú folyású vizeket kedveli, a Völgységi-patakban pedig kizárólag a gyorsabb, oxigéndús vizet kedvelő halak élnek (domolykó, kövi csík, fenékjáró küllő, fürge cselle, régebben még pisztráng is). A falu neve mindenképpen magyar névadásról tanúskodik, hiszen képző és rag nélküli településnév-adási forma a Kárpát-medence népei közül csak a magyarokra jellemző.

Kárász és a környék sok népességmozgást megért a török hódoltság idején, de a völgyben fekvő falvak nem néptelenedtek el. A Rákóczi-szabadságharc alatt a térségben élő szerbek elmenekültek, csak kevés maradt itt. Pusztán hagyott faluhelyeiket magyarok – köztük a kárásziak is – szállták meg, de a falvak többségébe a rácok és a magyarok helyett a földesurak német telepeseket telepítettek.

Kárász kis „gazdasági potenciállal” bírt. A gazdálkodás sokáig az állattartáson alapult. Szántóföldi növénytermesztésnek itt kisebb súlya volt. Az is főként a 19. században vált fontosabbá, ekkor irtásokkal bővítették a művelhető területeket. A falu számára a történeti adatok szerint mindvégig fontos bevételi forrást jelentett a szőlő- és gyümölcstermesztés. Kárász főként szilva, körte és almaterméséről volt híres.

A második világháború után nagyot változott a kis mecseki falu élete. Földműves faluból kétlaki és városi munkából élő község lett. A falu 1955-ben önálló TSZ-t szervezett, ahová kevesen léptek be. A fiatalság inkább a környező bányákban, ipari üzemekben látta a jövőt, így biztos megélhetést is ott keresett. 1956 után néhány hónapig úgy tűnt az élet visszatérhet a régi kerékvágásba, a reményteli hónapokban még az államosításra ítélt malmok kerekei is forogni kezdtek. Aztán 1960-ban ismét megalakult a TSZ, majd rövidesen egyesült Magyaregreggyel, később Szászvárral, végül pedig Egyházaskozárral (több más környékbeli faluval kiegészülve). A föld nem jelentett már megtartó erőt, a népesség száma csökkenni kezdett.

Kárász község címere álló, háromszögű pajzs, vörös mezejében alul zöld hármashalom.

A zöld mezőben lebegő helyzetű, jobbra fordult hal ezüstben.

A vörös mezőben a hármashalom vonalából növekvő helyzetben Árpád-házi Szent Erzsébet alakja ezüstben. Nyitott aranykoronával ékített fejét aranyglória övezi. Maga elé tartott jobbáiban aranykenyeret, leeresztett karjában aranykorsót tart.

A címerpajzsot két oldalról egy-egy szárukon keresztbe tett, hat-hat arany makkterméssel ékített zöld tölgyfaág kíséri, alul aranyszalagokkal megtűzve.

A hármashalmú, fecskefarok-végződésű íves aranyszalagon fektével a nagybetűs Kárász felirat. A településnév előtt és után egy-egy díszpont.

Településszerkezet, településkarakter

Kárász lakóterületének karakterét, a „tipikus” falusias hangulatot az utcára merőlegesen, oldalhatáron álló, nyeregtetős lakóházak adják. A fő utca – *Petőfi Sándor utca* és az *Ady Endre utca* - adja a település gerincét; a mellékutcák is innen futnak ki. A Völgység-patak végigkíséri a település fő utcáját, mintegy kettészelve a beépített területet.

A külterület tájképét a művelés alatt álló mezőgazdasági területek illetve az erdőterületek látványa határozza meg.

ÖRÖKSÉGÜNK

Építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Kárász is bővelkedik a múlt lenyomatát, hagyományt őrző, azt bemutató épületekkel, értékekkel egyaránt. A továbbiakban nem csak azokról az értékekről szeretnénk megemlékezni, csokorba gyűjteni, amelyek védettek, hanem azokat a nevezetsségeket is bemutatjuk, amelyekre ugyanúgy büszkék vagyunk, mind védelem alatt álló társaikra. Ha örökségvédelemről beszélünk, általában mindenki a műemlékvédelem vagy országos, helyi védelem alatt álló értékekre gondol. Az épített értékek mellett azonban településünk táji, természeti adottságai is kedvezőek.

Helyi védelem alatt álló értékeink

Elsőként említést kell tegyünk a Fürdő utca 10. szám alatt található **Szent Erzsébet templomról**, amely Kárász római katolikus egyháza. Az Árpád-kori templom 1300 körül épült, Szent Erzsébetnek szentelték fel. Ekorül Szent Erzsébet tiszteletére az országban mintegy 70 templomot építettek, ezek egyike a kárászi, amely még 1721-ben is állt, majd többször átépítették. Ma védett műemlék. Jelenleg jó állapotban van, szépen fenntartott környezetben található.

Forrás: <http://nagyvofely.hu/karasz/templomok>

Temetői kápolna

Kőkereszt a Faluház épülete előtt

Tornácos lakóházak - Kárászon számos lakóház áll helyi védelem alatt. *Forrás:* www.muemlekem.hu

Ady utca 5.

Ibolya utca 5.

Rózsa utca 6.

Fürdő utca 6.

Fürdő utca 8.

Rózsa utca 1.

Védelemre javasolt lakóházak, épületek

Fehér homlokzattal rendelkező, szimmetrikus ablakkiosztású régi lakóház, amely jó állapotban van. Homlokzatát oromfali nyílás valamint dombormű díszíti. Ablaka a hagyományos kétosztatú ablak, sötétzöldre festett fa zsalugáterrel keretezett. Jó példája annak, hogy a felújítás során miként lehet megőrizni egy épület eredeti karakterét, jellegét.

Homlokzata klasszicista stílusjegyeket mutat; visszafogott színhasználat jellemző. Kétosztatú, keskeny nyílászárók, melynek keretezését vakolatmegvastagítás adja.

Meghatározó zöldfelületi, táji természeti értékek

Kárász 220 méteren fekszik, a Völgységi-patak és egy kis mecseki ér (Sörösi-csörge vagy Csörge) egybefolyásánál. A falu ősi magja ennek a kis pataknak a hordalékkúpján létesült, központja a Szent Erzsébet plébániatemplom.

A kárászi faluhatár 801 ha (1392 hold). Ennek túlnyomó része erdő. Szántója kevés van. A falu feletti, délnek néző hegyoldalakat régebben szőlő- és gyümölcsöskertek borították, mára azonban nagy részük beerdősödött. A ma is használatos pincék a Szalatnak felé vezető út mellett (Nagypart) és a Vékény felé eső domboldalakon (Alvég) vannak. A községtől délre erdős hegyek magasodnak. Nyugatról a Pertus, keletről a Derzső áll őrt, s követi figyelemmel a kárásziak mindennapjait.

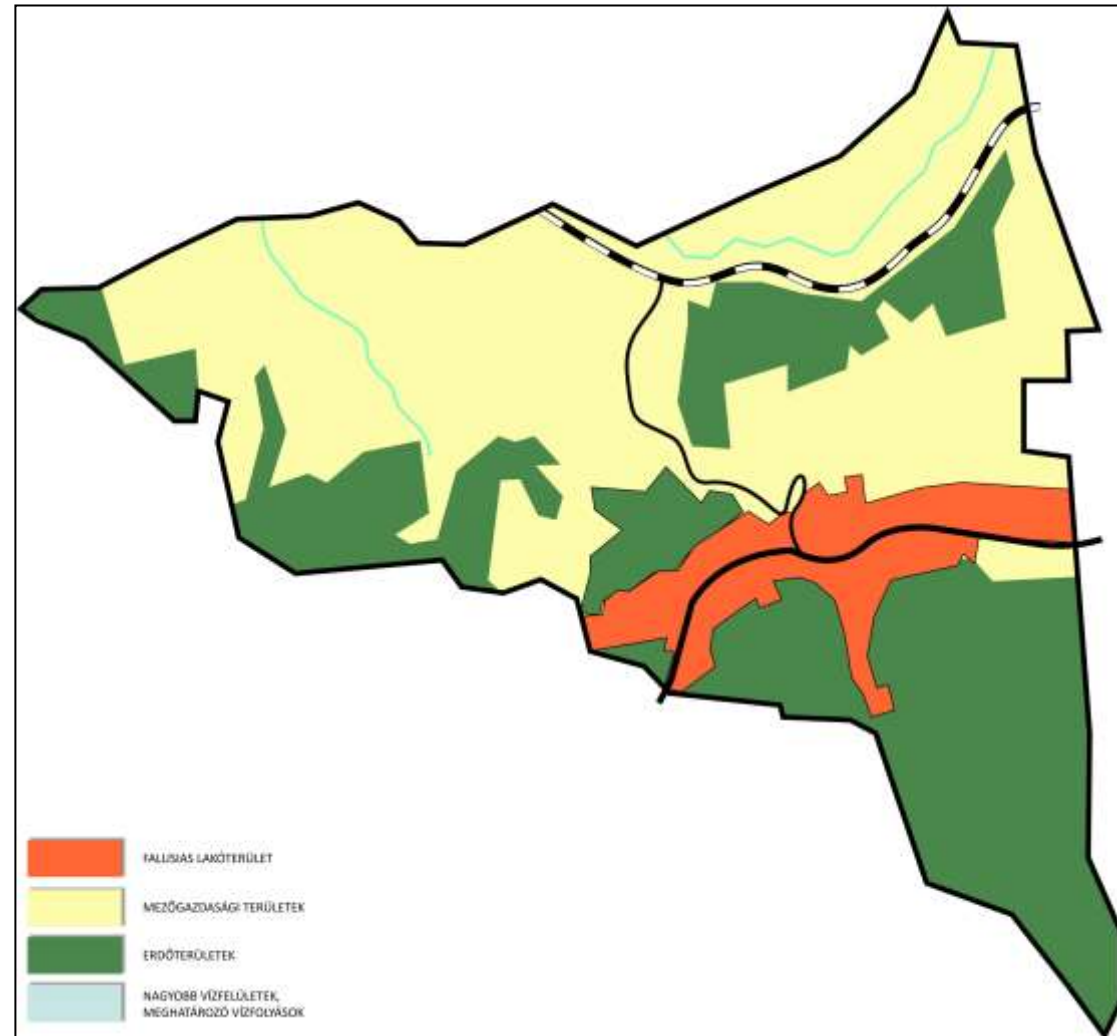
Eltérő karakterű településrészek

Kárász belterülete xy ha, külterülete xy hektárt tesz ki.

A közigazgatási területen belül az alábbi három eltérő karakterű településrészeket különíthetjük el:

- falusias lakóterület (*beépítésre szánt terület*),
- mezőgazdasági területek (*beépítésre nem szánt terület*),
- erdőterületek (*beépítésre nem szánt terület*),

A lehatárolás után az Építészeti útmutató c. fejezetben először bemutatjuk ezeket a településrészeket, majd az egyes karakterekre külön-külön megfogalmazzuk az ajánlásokat, alapszabályokat telepítés, magasság, tetőidom, tetőhajlásszög, szín- és anyaghasználat, kerítéskialakítás tekintetében.

Építészeti útmutató - Ajánlások

A településkép, utcakép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Beépítésre szánt terület - Falusias lakóterületek

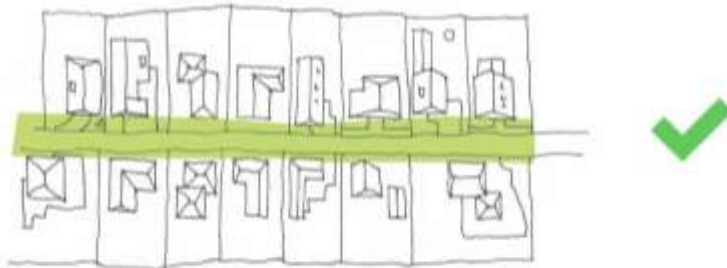

Kárász lakóterülete egységesen falusias lakóterületek, jellemzően a már kialakult oldalhatáron álló beépítéssel. A történetileg kialakult beépítés mellett azonban található Kárászon olyan lakóterületek is, ahol a szabadon álló beépítés is megengedett.

A lakóterülethez közvetlenül kapcsolódnak ipari-gazdasági területek valamint az intézményi funkcióknak is otthont adó településközponti vegyes területek.

Telepítés

Új családi házunk telken belül történő elhelyezésekor igazodjunk a már kialakult viszonyokhoz: ha az utcában az épületek az oldalhatáron állnak, akkor mi is úgy helyezzük el! Amennyiben az épületek előkert nélkül kerültek kialakításra, úgy mi se húzzuk hátra épületünket – ezzel is megbontjuk az egységes utcaképet, az épületek ritmikáját. Előkertünk, oldalkertünk mérete is a kialakulthoz igazodjon.

Magasság

A falusias lakóterület épületei közel azonos magasságúak, földszintesek, jellemzően maximum 5 méter magasak. Ezért ebben a tekintetben is alkalmazkodjunk a kialakult viszonyokhoz: se a megengedettnél, se a kialakult magasságnál ne építsünk magasabb családi házat!

Tetőforma

A Kárászi lakóépületekre két, egyszerűen kialakított tetőforma a jellemző: a nyeregtető és a sátoztető. Környezethez illeszkedően válasszuk meg a tetőidomot is: ezért ha telkünk körül egyszerű tetővel rendelkező épületek állnak, úgy ne tördelt tetőformájú épületet alakítsunk ki!

Tetőnk anyaga legyen elsősorban égetett agyagcserép, vagy színében és anyagában ahhoz hasonló.

Tetőhajlásszög

Nyeregtető esetén a tető hajlásszöge 35-45° között; ahol magastetős házak vannak, ott pedig 30-45° között legyen.

Színek

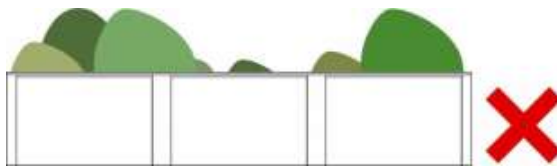
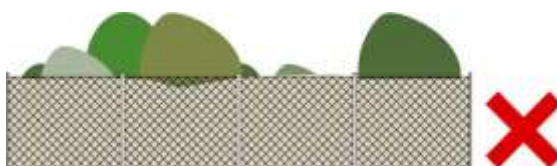
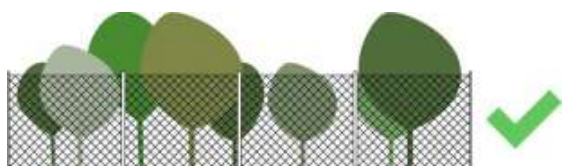
Kárászon a lakóépületekre is jellemző a visszafogott színhasználat: Új családi ház építésekor is javasolt a településre jellemző színekből választani!

Kerüljük a rikító, harsány homlokzatszínezést.

Kerítés

Kárászon, a falusias lakóterületek esetében a kerítés maximum 1,8 méter magas lehet és áttört jellegű. Teljesen tömör, falszerű kerítés telepítése nem elfogadott! Kerítésünk anyaga igazodjon családi házunkhoz, ezzel is megteremtve az összhangot.

Tömör, falszerű kerítés telepítése nem javasolt.

Teljesen áttört, vagy oszlopos kerítés (1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört rész) kialakítása javasolt falusias lakóterületen.

Zöldfelületi útmutató - Ajánlások

A tájkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Nem csak épített környezetünk, hanem közterületeink, zöldfelületeink, közparkjaink alakítása, fejlesztése is fontos feladat, hiszen esztétikai szempontok mellett a település klimatikus viszonyainak fenntartásában, javításában is jelentős szerepük van.

Zöldfelületeink, közterületeink fenntartása, gondozása közös érdekünk, nekünk, kárásziaknak is. A következőkben nem csak a belterületi zöldfelületekre vonatkozóan, hanem a külterületen található erdők, mezőgazdasági területek fenntartására is teszünk ajánlásokat.

Általános ajánlás zöldfelületekre vonatkozóan

- * Külterületet érintő fejlesztéseknél az új létesítmények telepítési helyét a „Tájak esztétikai minősítése MSZ 20372 szabvány” szerint kidolgozott tájpotenciálvizsgálat alapján lehet kijelölni, majd a megfelelő helyre épített műtárgyat a szabvány további útmutatásai alapján tájépítészeti megoldásokkal tájbailleszteni, végül a telket zöldfelületrendezési terv alapján kialakítani.
- * Bármely zöldfelületi, vagy azzal szorosan összefüggő pl. gyalogos és kerékpárút, vízgazdálkodási, közlekedés-fejlesztésnél a meglévő zöldfelületi kapcsolódásokat figyelembe kell venni, rendszerszerű tervezés javasolt.
- * A gazdálkodást össze kell hangolni a tájképvédelmi, ökológiai érdekekkel: biztosítani kell a természeti értékek megőrzését, a biológiai sokféleséget, az invazív fajok irtását, honos, tájra és termőhelyi adottságnak megfelelő fászszerű növényzet ültetését, a meglévő értékes fászszerű állomány jókarbantartását, különös tekintettel a régi gyümölcsfákra
- * A település teljes közigazgatási területére vonatkozó „Favédelmi, fakivágási és fapótlási rendelet” megalkotása fontos feladat!
- * Egyedi tájérték kataszter elkészítése a teljes közigazgatási területre, a védelem alatt álló elemek védelme, megőrzése is kiemelt cél!

Erdőterületek

Kárász külterületének nagy részét erdőterületek teszik ki, amelyek rendeltetésüket tekintve gazdasági erdőterületek. A közigazgatási terület délen fekvő erdőterületei a Duna-Dráva Nemzeti Parhoz tartozó Kelet-Mecsek Tájvédelmi körzet részét képezik, így e területeken a természetvédelmi előírások szem előtt tartása, betartása kiemelten fontos.

Ajánlások erdőterületekre:

- * Ökológiai cél a meglévő erdőterületek a tájidegen, invazív fajok visszaszorítása, őshonos növényzettel való fokozatos átalakítása.
- * A domboldalakban álló, vagy védelmi rendeltetésű (talaj) erdőknél a vízgazdálkodás menedzsment kedvező befolyásolása miatt, továbbá az talajleomosódás megakadályozása miatt természetközeli erőgazdálkodást kell kialakítani.
- * A mezőgazdasági, lakó és gazdasági területhasználattal érintkező területeken a pufferként funkcionáló szegélyzónák (cserjések, mezsgyék) megőrzése, szükség szerint kiegészítése.

Mezőgazdasági területek

Kárász mezőgazdasági területei igen változatosak: kertes, általános, belterületi kertes és természetvédelem alatt álló mezőgazdasági területeket egyaránt találhatunk, melyekre mind eltérő szabályok, előírások vonatkoznak.

Ajánlások mezőgazdasági területekre:

- * A változatos tájkép és a kedvezőbb ökológiai körülmények biztosítása érdekében javasolt mezővédő erdősávok, tájfasítás, mezsgyék telepítése mezőgazdasági utak mentén, művelési táblák határain.
- * Az összeköttetés biztosítása a tájfasítás és a belterületi zöldfelületi hálózat között szintén fontos feladat!
- * Javasolt cserjefajok: galagonya, kökény, csíkos kecskerágó, veresgyűrű som, húsos som, vadrózsa, jerikói lonc, csodabogyók, fagyal.
- * Javasolt fafajok: ezüsthárs, gyertyán, tölgy, virágos kőris, éger, vadvadkörte, alma, berkenyék.

Általános mezőgazdasági területek:

Telepítés magasság, tetőforma, anyaghasználat

Ezeken a területeken a táj építési hagyományainak megfelelő tömegű maximum 6 méter magas lakóépület alakítható ki; szélessége nem haladhatja meg a 10 métert. Beépítés tekintetében az épületet szabadonállóan kell elhelyezni, 10-10 méteres elő-, oldal- illetve hátsókert megtartásával. Nyeregtetős épület, melynek hajlásszöge 30° és 50° közé kell eszen. Hagyományos építőanyagok alkalmazása engedett meg: kő, tégl, vályog, fa, cserép vagy nád.

Kertes mezőgazdasági területek:

Telepítés magasság, tetőforma, anyaghasználat

A kertes mezőgazdasági területeken belül találjuk a volt zártkertek telkeit is; itt és az általános mezőgazdasági területeken van lehetőség lakóépület elhelyezésére is.

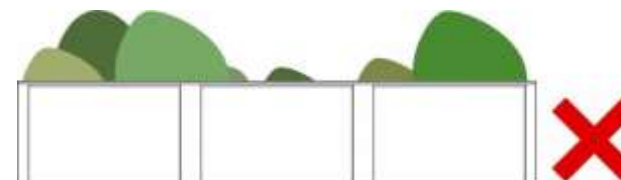
Kertes mezőgazdasági területeken elhelyezhető lakóépület maximális magassága 4,5 méter. Ebben az esetben magastetős épület alakítható ki, melynek hajlásszöge: 30-50°.

Természetvédelem alatt álló mezőgazdasági

területen épület, építmény csak a Duna-Dráva Nemzeti Park engedélye szerint helyezhető el.

Kerítés

Mezőgazdasági területen – különösen a kertes mezőgazdasági területeken - az áttört kerítés vagy élősövény telepítése javasolt. Ezen a területen lábazattal rendelkező kerítés, vagy tömör, falszerű kerítés nem alakítható ki!

Ajánlások vízparti sávokra, patakmentére

Kárász belterületének képét a Völgység-patak nagyban meghatározza, hiszen gyakorlatilag kettészeli a lakóterületet, partját pedig zöldfelületek kísérik.

Ajánlások vízparti sávokra vonatkozóan:

- * A falu közepén átfolyó patak mentét ajánlott fasorral szegélyezni, hogy a település belterületén se szakadjon meg a zöldfolyosó. Fűzekkel, égerrel, szilvával, almával és egyéb őshonos vízigényes, ill. pangóvizet is elviselő fajjal javasoljuk beültetni a partját.
- * Ezeken a területeken az ökológiai szempontok kerüljenek előtérbe az ökológiai hálózat folytonossága, a biodiverzitás megőrzése, a klímaadaptáció céljából.
- * Cél a természetes növényzet megóvása, telepítése, az ökológiai folyosók szerepének további erősítése.
- * Mérnökbiológiai módszerek alkalmazása javasolt bármiféle beavatkozás esetén.

Települési zöldfelületek, közterek, utcafásítás

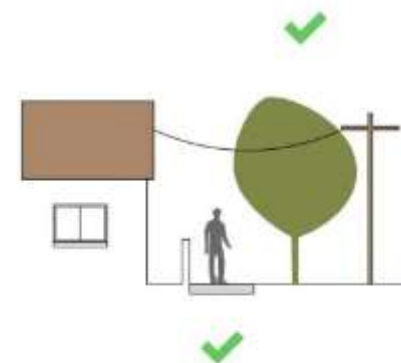
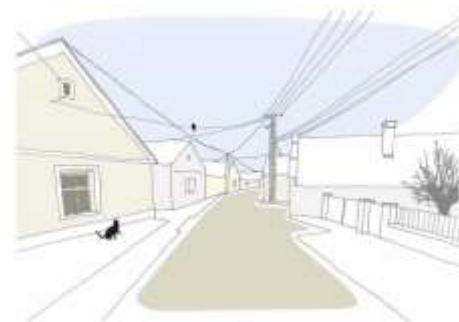

A kellemes utcaképet eredményez egyrészt az arányok, másrészt az építőanyagok és színek gondos megválasztása. A településkép tekintetében a gondozott, virágos, fásított közterek, közparkok, díszes kiültetések jelentősen hozzájárulnak a település szép arculatához, hangulatához egyaránt.

Egy utcán végigsétálva nem csak a beépítés módját, a tetőformát vagy épp a jellemző színhasználatot figyelhetjük meg, hanem utca-zöldsáv-árok-járda szélességek alkotta arányt, az utcakeresztmetszetet.

Ajánlások települési zöldfelületekre, utcafásításra:

- * Kiemelten fontos a meglévő fasorok megőrzése, kiegészítése, pótlása!
- * Utcafásítások telepítése ott, ahol elegendő hely áll rendelkezésre a légvezetékek, közművek figyelembevételével. Ügyelni kell a megfelelő fajaj kiválasztására és a telepítési távolságra is!
- * Utcafásításhoz ajánlott fajok: díszalma, kőris, berkenye, juhar, hárs, vízközelben fűzfa, valamint ezek alakilag változatos fajtái. A színes lombú fajok tömeges alkalmazása az utcafásításban kerülendő!

Utcai fasorok kialakításakor ügyeljünk egyrészt a megfelelő fajmegválasztásra: a tájegységre jellemző, honos fajokból válogassunk elsősorban. Kárászon is jellemző az ingatlan előtti zöldsávba telepített, alacsony növésű gyümölcsfák; szélesebb utak mentén a magasra növekvő diófa, mint kísérő, díszítő elem.

Utcabútorok – az utcák, közterek, közparkok kiegészítői

Kárászon is több helyen találunk pihenésre, tájékoztatásra, informálódásra szolgáló utcabútorokat. Ezek az elemek is kaphatnak egységes megjelenést. Az anyaghasználat mellett tekintettel kell lennünk az időtállóságra, fenntarthatósági szempontokra is. A településen a padok, tájékoztató táblák anyaga általában a fa, amely természetes megjelenése (anyaga, színe) révén jól illeszkedik a hagyományos településképbbe.

Közterületen található felépítmények közé tartoznak a pihenésre, rövid idejű tartózkodásra alkalmas pavilonok is.

KERTEK

A kert ingatlanunk azon része, amelyen keresztül vagyunk leginkább kapcsolatban a természettel, hiszen annak változását végigkövethetjük évszokról évszakra.

A pihenés, kikapcsolódás színtere elsősorban – de ne feledkezzünk meg arról, hogy haszonkertként is funkcionálhat, ha zöldségeket, gyümölcsöket, fűszernövényeket termesztünk benne.

Gondosan megválasztott növényfajok révén akár egész évben gyönyörködhetünk kertünkben; ültessünk kertünkbe ne csak virágokkal, hanem levelükkel és termésükkel díszítő fajokat!

Fajválasztásnál, ha nem vagyunk biztosak a dolgunkban, nyugodtan kérjük ki szakember véleményét!

- * Elhelyezkedése révén előkertünk, oldalkertünk érvényesül leginkább az utcaképben. Helyesen megválasztott dísnövényekkel (eltérő virágzási időszak, díszítő érték) tarkított utcafronti rész akár egész évben mutatós lehet, és nem csak mi magunk gyönyörködhetünk benne!
- * Kialakíthatunk kerti utakat, de igyekezzünk minél kevesebb burkolatot létesíteni kertünkben!
- * Házunk elé telepített, magasra növő fák nyáron árnyékot adnak, télen pedig beengedik a napfényt otthonunkba.
- * Belátás ellen védekezhetünk sövényvel: ehhez válasszunk örökzöld és lombhullató fajokat egyaránt.
- * A jó arányok kertek esetén is fontosak: mérlegeljük a rendelkezésre álló teret, a választott növény végleges magasságát és szélességét, valamint családi házunk arányait is vegyük figyelembe!

JÓ PÉLDÁK

KERÍTÉSEK

Kerítésünk – természetesen kialakításától függően – betekintést enged elő- vagy oldalkertünkbe, ugyanakkor el is takarhatja azt a kíváncsi tekintetek elől. Szerepe tehát egyszerre kettős: elválaszt, de kapcsolatot is teremt egyben a közterülettel.

Kerítések terén is fontos azok kialakítása, hiszen az utcakép részét képezik, ahhoz szervesen hozzátartoznak. Kárászon sétálva is felfedezhetünk visszatérő anyagokat és formákat; a hagyományos anyagokból készült fa, rakott kerítéseket, vagy épp a cirádás kovácsoltvas elemekből állóakat. Lehet teljesen zárt, vagy épp teljesen nyitott, avagy áttört; oszlopain találhatunk további díszítő elemeket.

Bátran kísérletezzünk különféle anyagok vegyítésével - de a mértékletesség elvét mindig tartsuk szem előtt! Anyaghasználat terén érdemes lakóépületünk karakteréhez igazodni mind forma, mind anyag és szín megválasztásával a harmonikus utcakép kialakítása és megóvása érdekében.

TORNÁCOK

A tornác a lakóház - vagy ritkábban melléképület - homlokzata mellé épített, oszlopokkal, pillérekkel, boltívekkel alátámasztott fedéllel ellátott térség, amely emberi tartózkodásra, munkavégzésre vagy raktározási helyül szolgál.

Kárászott is találkozhatunk a népi építészetre oly jellemző oldalsó oszlopos tornáccal. Ez a félig nyitott, félig zárt tér átmenetet képez a kert és a ház között.

Kárászon a régi lakóházakra leginkább a fa tartóoszlopos tornác a jellemző; melynek kialakítása igen változatos, sokszor gazdagon díszített.

Több esetben a tornác az idők során félig vagy akár teljesen be is épült.

AJTÓK, ABLAKOK

A kárászi hagyományos lakóépületekre a kétosztatú ablakok a jellemzőek, melyet függőlegesen gyakran keresztléc díszít. A keret körüli díszítés sokszor a vakolat megvastagításával történt. Díszítés helyett gyakran láthatunk fa zsalugáteres ablakokat, melyek jellemzően sötétzöldre vagy sötétbarnára vannak festve. A nyílászárók a homlokzaton mindig szimmetrikusan kerültek elhelyezésre. Ezeket idővel felváltották az egyetlen ablaknyílással rendelkező homlokzatok.

A régi lakóházakra jellemző még Kárászon a keskeny, magas ajtók, amelyek anyaga általában fa. A két, vagy esetenként háromosztatú nyílászárót idővel felváltották az egyszatú ablakok, amelyeket még mindig szimmetrikusan helyeztek el a homlokzaton.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Lakóépületünk, középületeink utcára néző homlokzata az a felület, amely a legjobban érvényesül az utcaképben, és amely Kárászon általában gazdagon díszített. Játshatunk különféle színű vagy textúrájú anyagok keverésével is vagy formai megoldásokkal. Homlokzat kialakítás terén is érdemes követni „*a kevesebb néha több*” elvét. Színválasztáskor részesítsük előnyben a természetes, anyagszerű, pasztell színeket, amelyek a településre is igen jellemzőek; ne harsány homlokzathalással akarjunk kitűnni a sorból. Lakóházunk egyediségét tükrözhetik apró formai bravúrok, vagy a rakott falba rejtett egyedi feliratozott téglák, oromfali nyílások vagy fogópárok, különböző vakolathímek.

Kárászon is találkozhatunk olyan épülettel, amelyen a népi építészetre jellemző oromzat megjelenik. A hozott példán jól látszik, hogy egy új, modern kialakítású oromzatról van szó, ahol az oromfali fogópár fa anyaga mégis hagyományos megjelenést kölcsönöz az épületnek. A jól megválasztott, visszafogott pasztell szín kellemesen illeszkedik a fához.

RÉSZLETEK

A községen végigsétálva több helyen is felfedezhetünk olyan apró részleteket, amelyek nem csak az épületeket, hanem a települést is egyedivé teszik. Egy-egy gondosan elhelyezett, finom részlet nem csak a külsőnyen dob, de árulkodik is az adott épület lakóiról.

Kárász családi háza, középületi részletekben igen gazdagok: homlokzatukon megjelenő apró díszítések, egyedi házszámok, postaláda vagy névtábla egyaránt felfedezhető.

Most ezekből szeretnénk egy kis válogatást mutatni a kedves Olvasónak!

MAI PÉLDÁK

Építészeti szempontból is mindig egy izgalmas kérdés, hogy miként nyúljunk egy már meglévő, hagyományos kialakítású épülethez; hogyan újítsuk fel azt anélkül, hogy az épület karaktere elveszne vagy csorbulna.

Kárászon járva is találhatunk jó példát arra, hogy az új, a modern megfér, és akár harmonikusan is illeszkedhet a hagyományos megoldásokhoz.

Ennek a hagyományőrzésnek és a modern kialakítás kellemes ötvözetét mutató lakóházakból hozunk egy válogatást.

A fenti képen látható lakóépület kiváló példa arra, hogy miként lehet a hagyományos lakóépületet felújítani úgy, hogy a karaktert adó elemek, kialakítás ne vesszen el.

Hagyományos anyagok, színek használatával nem foghatunk mellé lakóépületünk kialakítása során. Kellemes összhatást eredményez, ha kerítésünk anyagban vagy színben illeszkedik családi házunkhoz.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Egy település, utca képéhez a cégek, helyi vállalkozások, boltok hirdetőtáblái ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a fasorok, közterületi kiültetések. Mivel művi elemekről beszélünk, azok markánsabban jelennek meg a településképpen.

A hirdetés lényege a tájékoztatás mellett a figyelemfelkeltés, amelyet megtehetünk utcaképbe illően is. Elhelyezéskor, kialakításkor alkalmazkodjunk az épület jellemzőihez, anyag- és színhasználatához! A továbbiakban olyan helyi jó példákat mutatunk be, amelyek egyrészt elérik céljukat, másrészt az utcaképbe is illeszkednek (és nem beleolvadnak!), nem harsányak.

IMPRESSZUM

KÁRÁSZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.karas.hu

7333 Kárász, Petőfi u. 36

Telefon: 06-72/420-074

E-mail: titkarsag@karasz.hu

Polgármester: Lép Péter

E-mail: polgarmester@karasz.hu

Főépítész: Hajdú Csaba

főépítész emailcíme:

SZERKESZTETTE: Sóti Bernadett Henrietta

SZÖVEG: Lakatos Veronika, Sóti Bernadett Henrietta

FOTÓ: Lakatos Veronika, Kordé János Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS: Lechner Tudásközpont

Kárász, 2017.

Forrásjegyzék

Dokumentumok:

- Helyi Építési Szabályzat: Kárász Önkormányzata Képviselő-testülete 5/2002./VI.30./ sz. önkormányzati rendelete, a 4/2006./IV.1./, a 4/2008./IV.24./, az 5/2008./VIII.1./ és a 6/2008./VIII.1./ számú önkormányzati rendelettel egységes szerkezetben.
- Településszerkezeti Terv: Lugosi és Társa

Szövegek:

- A település története: www.karasz.hu
- Kárász címerének leírása: <https://magyarcimerek.hu/1247-karasz>
- Templom: <http://nagyvofely.hu/karasz/templomok>
-

Képek:

- Borítókép: <https://pic.szallaskeres.hu/sz%C3%A1ll%C3%A1s-k%C3%A1r%C3%A1sz--51786.jpg>
- Kárász látképe (3. oldal): www.karasz.hu
- Helyi védelem alatt álló tornácos házak: www.muemlekem.hu
- Zárókép: <http://www.karasz.hu/fotogaleria/2017/05/04/fotok-karaszrol>